

The background of the slide features a hazy, panoramic view of a city skyline, likely Warsaw, seen from across a wide body of water. The buildings are silhouetted against a light, overcast sky, and the water in the foreground is calm with subtle ripples. The overall tone is muted and atmospheric.

Polityka rozwoju miast a ich adaptacja do zmian klimatu

Janusz Radziejowski

Towarzystwo Urbanistów Polskich

Oddział w Warszawie

Przedmiot rozważań

- Czy obecny stan zarządzania gospodarką obszarami miejskimi wystarczy dla zapewnienia warunków do adaptacji do zmian klimatu
- Jaka winna być polityka miejska w Polsce
- Co trzeba zmienić w gospodarce przestrzennej

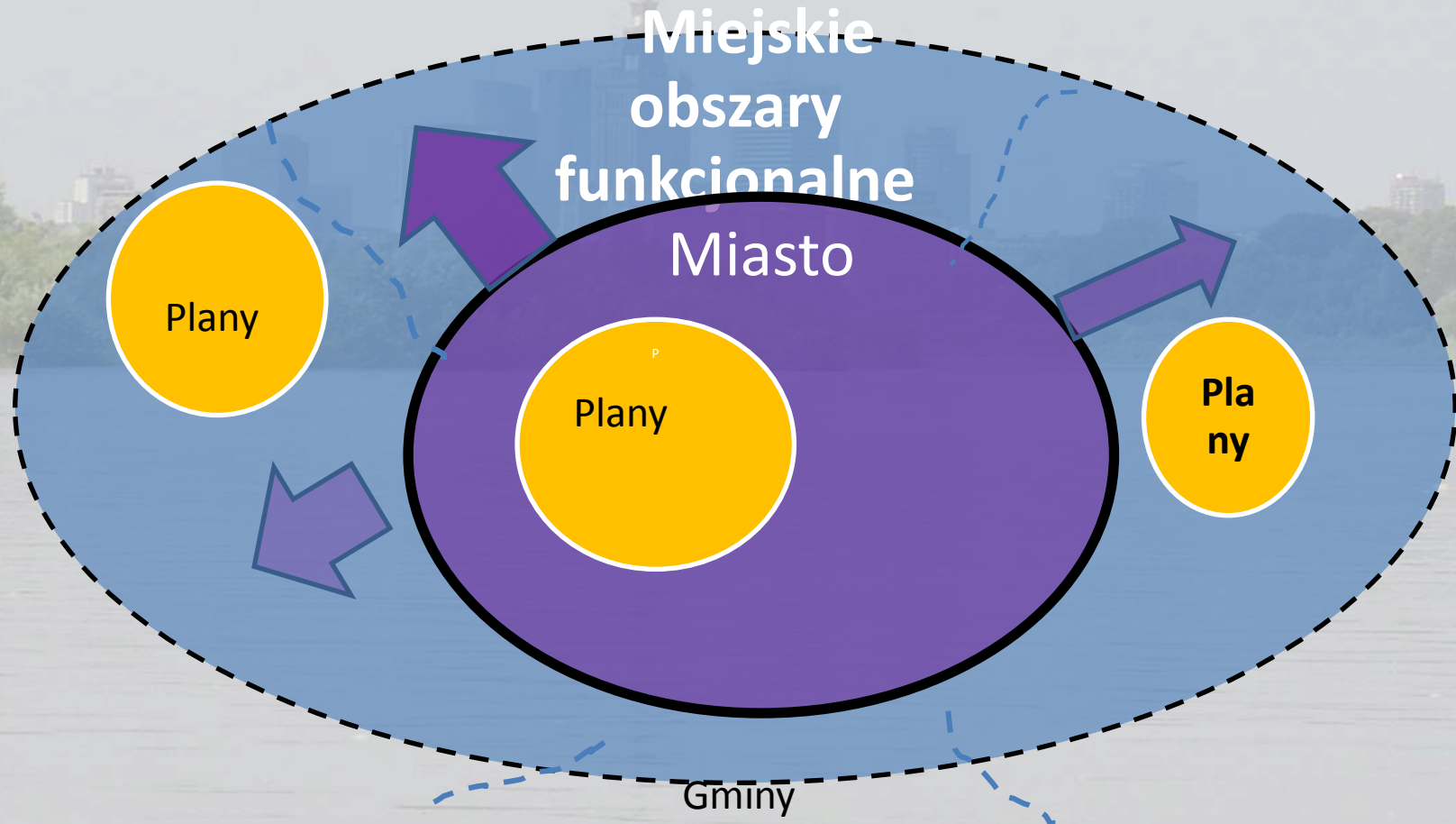
Wybrane cechy gospodarki przestrzeni w Polsce

- Brak hierarchii planów p.p (tzn .nie ma bezpośredniego podporządkowania planów niższego rzędu planom wyższego rzędu)
- Brak efektywnych narzędzi współpracy poziomej planów (planów obszarów funkcjonalnych)
- Brak efektywnej współpracy rząd – samorząd w zakresie rozwoju miast
- Zasadniczym dokumentem prawnym w systemie planowania przestrzennego są miejscowe plany przestrzennego zagospodarowania
- Nie ma faktycznie obowiązku posiadania planów dla całych terytoriów miast czy gmin (m.p.z.p . mogą dotyczyć tylko fragmentów gminy)

Powody obecnego stanu rzecz

- złe tradycje w gospodarowaniu przestrzenią
- nowy model życia, ucieczka z miast
- brak skutecznej polityki przestrzennej, polityki miejskiej
- złe prawo, zwłaszcza w zakresie planowania przestrzennego
- brak instytucjonalnych ram kształtujących miejskie struktury przestrzenne
- brak odpowiedniej polityki rozwoju miast
- błędy popełnione w trakcie reformy administracyjnej z 1998 roku

Suburbanizacja – przypadkowość decyzji przestrzennych



Dlaczego tak się dzieje ?

- Brak administracji odpowiedzialnej za ochronę gospodarkę przestrzenną;
- Brak hierarchizacji planów;
- Wydawane są doraźne decyzje przestrzenne, również na podstawie „spec – ustaw”
- Brak świadomości wagi gospodarki przestrzennej i jej związków ze zrównoważonym rozwojem

Zmiany klimatu a gospodarka przestrzenna

- Zmiany stref klimatycznych z konsekwencjami dla rolnictwa, turystyki i in.
- Zmiany temperatury (podnoszenie się średnich temperatur)
- Zmiany poziomu mórz
- Gwałtowne zjawiska pogodowe:
 - Wiatry, sztormy
 - Opady, powodzie, susze
 - Śnieżyce, gołoledzie
 - Upały

Rozprzestrzenianie się miast a adaptacja do zmian klimatu

- Powoduje chaos w gospodarce przestrzennej
- Zwiększa koszty gospodarki przestrzennej
- Powoduje, że brak jest jednolitych ośrodków decyzyjnych w zakresie przeciwdziałania zmian w klimacie takich jak kierunki zagospodarowania przestrzennego, ograniczenie rozproszenia osadnictwa, lokalnych sieci infrastruktury itp.
- Utrudnienia w zakresie planowanego gospodarowania zasobami naturalnymi
- Konsekwencje przyrodnicze jak np. trudności w utrzymywaniu terenów cennych, wprowadzania zalesień i zadrzewień

Wybrane elementy zmian środowiska zagrożające gospodarce przestrzennej

wg. diagnoz IMGW

- Opady, deszcze nawalne, śnieżyce – powodzie – w tym powodzie nagłe (Flash Flood)
- Powodzie, zagrożenia wybrzeża sztormami i podnoszeniem się poziomu wód, susze hydrologiczne i meteorologiczne
- Zmiany temperatury a zwłaszcza nadzwyczajne, upały
- Zamglenia, gołoledzie
- Silne wiatry

Dokumenty i działania krajowe dot. polityki adaptacyjnej

- Stanowisko Rządu RP z 2010 roku w sprawie Białej Księgi UE
- Projekt KLIMAT „Wpływ zmian klimatu na środowisko, gospodarkę i społeczeństwo” IMGW 2012
- Klęski żywiołowe a bezpieczeństwo wewnętrzne (cywilne i ekonomiczne) kraju IMGW 2012
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) Ministerstwo Środowiska, 2013
- Projekt KLIMADA 2013

Projekt Krajowej Polityki Miejskiej

- Cel – wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych
- Cele szczegółowe: poprawa konkurencyjności , kreowanie rozwoju, rewitalizacja, wspieranie zrównoważonego rozwoju, stworzenie warunków do efektywnego zarządzania
- Wątki tematyczne: jakość życia, partycypacja społeczna, transport i mobilność miejska, niskoemisyjność, efektywność energetyczna, polityka inwestycyjna, rozwój gospodarczy, ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu

Rozwiązania KPM na rzecz adaptacji do zmian klimatu

- miejskie obszary funkcjonalne jako podmiot polityki (analogia do koncepcji **Urban Labour Market Area** OECD),
- zwielopoziomowy system zarządzania do którego mają być włączone zarówno jednostki samorządów terytorialnych jak rządowe.
- działania w obrębie miejskich obszarów funkcjonalnych na rzecz adaptacji do zmian klimatycznych: promowanie terenów zielonych oraz wód otwartych, przeciwdziałanie dewastacji terenów naturalnych oraz ich rewaloryzacja, działania na rzecz ograniczenie niepotrzebnemu zużyciu energii, promowanie działań energooszczędnych w gospodarce komunalnej.
- finansowania działań adaptacyjne z funduszy europejskich oraz przewiduje
- powołanie specjalnego funduszu na rzecz inwestycji adaptacyjnych. Ma to być tzw. Krajowy System Zielonych Inwestycji (GIS _ Green Investment Scheme)

Działania na świecie na rzecz ograniczania rozprzestrzeniania się miast

- Ograniczanie rozwoju przestrzennego miast
 - UGB (urban growth boundaries), Green Belt (1938),
 - Nowe Miasta (New Towns Act 1946)
- Zarządzanie metropoliami Niemcy
- Działania administracyjne wspomagające rozwój miast (Kanada, Holandia, Francja)
- Działania społeczne na rzecz ochrony otwartej CPRE (Campaign to Protect Rural England, UK)

Działania wspomagające adaptację do zmian klimatu

- Wymusić możliwie zwartą przestrzeń osadniczą
- Działania adaptacyjne muszą być realizowane w obrębie obszarów funkcjonalnych
- Zapewnić spójny system zarządzania przestrzenią

Niezbędne środki

- Polityka Miejska
- Odpowiedzialność państwa za rozwój miast
- Planowanie nowych miast
- Planowanie działań w ramach obszarów funkcjonalnych
- Wyposażenie obszarów funkcjonalnych w możliwości egzekutywy planów
- Problemy finansowania działań na rzecz adaptacji

Wniosek

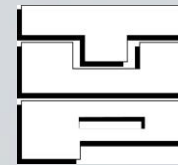
**Bez uporządkowania polityki miejskiej w Polsce
trudno będzie ustanowić skuteczny system
adaptacji do zmian klimatu**



Uniwersyteckie Centrum Badań
nad Środowiskiem Przyrodniczym
i Zrównoważonym Rozwojem



Instytut Gospodarki
Przestrzennej
i Mieszkalnictwa



Towarzystwo
Urbanistów Polskich

Prezentacja została wygłoszona podczas konferencji:

MIASTO IDEALNE – MIASTO ZRÓWNOWAŻONE

Planowanie przestrzenne terenów zurbanizowanych i jego wpływ na ograniczenie skutków zmian klimatu

Warszawa, 24 października 2014 r.

Pod patronatem:

Polskiego Komitetu ds. UNESCO



Unii Metropolii Polskich



Niniejszy materiał został opublikowany dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Za jego treść odpowiada wyłącznie Uniwersytet Warszawski.